

УДК 94(477.51),,1943/1953”

**ВІДБУДОВА ТА РОЗВИТОК МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ У НІЖИНІ У
ПЕРІОД 1943-1953 РР.**

Іванова А.С., студентка ІУ курсу історико-юридичного факультету

Науковий керівник: **Дудченко Г.М.**, кафедра історії України.

Реформації, що відбуваються в Україні в останні роки й ті, що пов'язані з визначенням її нових суспільно-політичних та економічних стратегій, кардинально позначаються на реорганізації соціально-економічного укладу кожного міста й населеного пункту нашої держави. Йдеться, звичайно, про ті реформи, що визначаються в соціальній сфері – найбільш важливої для життя кожної людини, кожного містянина.

Різноманітні процеси перебудови та реконструкції соціальної сфери міської інфраструктури вже визначалися в історії Української держави за різних часів, проте найбільш значущими вони є у періоди кардинальних деформацій суспільного життя – у повоєнні періоди. Такими були часи після Громадянської війни, коли економіка маленьких містечок, майже зруйнована, зазнавала відродження, поступово формувалася соціальна сфера міста – освіта, культура, медицина. Великих зруйнувань зазнали міста нашої держави і після Другої Світової війни, коли їхня інфраструктура, зруйнована майже повністю, не просто відроджувалася, але й набувала нових, адаптованих до вимог часу позицій.

Усі ці аспекти соціального розвитку містечок репрезентує нам історичний досвід, значна частина якого зберігається в архівах міста й залишається майже не дослідженою. Проте, саме історичний досвід є потужним джерелом сучасних новацій в освіті, науці, економіці.

Місто Ніжин – стародавнє й славетне, відоме далеко за межами країни своїми культурно-освітніми здобутками.

Проте, розвиток такої галузі соціальної сфери міста Ніжина, як медична, на сьогодні є практично не дослідженим. Вимоги сьогодення визначаються за необхідне звернення до досвіду реконструкції та розвитку міської інфраструктури – зокрема, сфери медицини.

Залишилися невідомими прізвища багатьох медичних фахівців міста, професійні здобутки яких стали запорукою швидкого прогресу економіки міста у важкі часи економічних зламів.

У післявоєнний період медична галузь міста переживала далеко не найкращі роки, відчувався брак кадрів. Про це свідчить доповідна записка від 13 липня 1945 року у якій зазначено, що через нестачу кадрів лікаря Ярошецьку було призначено лікарем в дитячий будинок, в той час як її основне місце роботи – завідувача дитячої лікарні на повну ставку, а також лікар в дитячій лікарні на 0,5 ставки. До того ж лікар Ярошецька мала велике навантаження по медичній школі. [1, арк. 36]

У 1944 була поновлена робота станції швидкої допомоги. Не всі лікарі були кваліфіковані, часто ставили неправильні діагнози, працівники швидкої допомоги не поглиблювали свої знання, дільничні лікарі мало займалися питанням профілактичних робіт, більше часу проводили вдома у хворого, посилаючись на нестачу транспорту. Вже в 1946 році мережа охорони здоров'я розгорталася, звільнялися приміщення, які належали органам охорони здоров'я.

Однією з причин такого швидкого відновлення медичної галузі була чітка організація та контроль за працівниками. Серед лікарів проводилися планові лекції по епідемічним захворюванням, а також суворо контролювалась дисципліна. Як приклад, наказ від 20 квітня 1945 року у якому був встановлений наступний порядок робочого дня: працювали з 9.00 до 18.00, перерва з 14.00 до 15.00. Якщо хтось з працівників не виходив на роботу, то керівництво ставили до відома в той же день.

Виписка з наказу від 26 квітня в якій зазначалось, що при перевірці явки на роботу в міській лікарні було встановлено, що цілий ряд працівників прийшли на роботу з запізненням на 5 хвилин. Лікар Коновалов прийшов на роботу з запізненням на 15 хвилин. Лікар Шульга прийшов на роботу з запізненням на 45 хвилин. Як висновок можна сказати, що трудова дисципліна перебувала на досить низькому рівні. [3, арк. 27]

В якості покарання було наказано: на лікаря Шульгу протягом 48 годин потрібно було передати матеріали до суду, як за запізнення без поважної причини, на лікаря Коновалова за запізнення на 15хвилин накладити адміністративне стягнення.[3, арк. 28]

Держава фінансувала медичну галузь. Станом на 30 листопада 1949 року фінансування охорони здоров'я складало 5500 тисяч рублів на рік, що становило 92%. На 1949 рік вже були помітні зміни на краще в порівнянні з 1943-1946 роками але все ж була помітна низка суттєвих недоліків. Рентген-кабінет ще працював погано. В міській поліклініці був проведений ремонт, але все ще було незатишно.

На 1950 рік робота медичної галузі значно покращилась, серед недоліків, які все ж ще мали місце, були: погана забезпеченість міста ліками, недоліки в роботі лікарів. Все місто на початку 1950 року було поділене на 9 дільниць, але через нестачу лікарів було утворено 7 дільниць з кількістю населення 5600-5800 чоловік.

На 1950 рік лікарні вже були добре оснащені. В місті були два рентген-кабінети, 2 фізіотерапевтичних кабінети і 5 лабораторій.[5, арк.10]

Проводилася робота за кадрами, яка була направлення на покращення медичного обслуговування(семінари, лекції, доклади, курси). В місті було створено наукове товариство. При Міськздороввідділі працювала медична рада, на якій розглядалися питання системи охорони здоров'я.

Значних руйнувань зазнали будівлі медичних закладів. Відступаючи з Ніжина фашистські німецькі війська залишили за собою зруйноване місто. Вони знищили жіночу та дитячу консультацію, дитячу лікарню, дитячий будинок, інфекційне відділення Міської лікарні, міські дитячі ясла, аптеку, зовсім зруйнували та розграбували медичне та господарське обладнання інших медичних установ, які вціліли.

За відбудову бралися не лише спеціалізовані робітники, а й самі працівники медустанов. З перших же днів визволення Ніжина всі лікарі, фельдшери та санітари взялися за відбудову міської мережі охорони здоров'я. За рік було очищено від брухту та уламків.

Повністю відбудована міська лікарня з усіма відділеннями, поліклініка, станція швидкої допомоги, зуботехнічна лабораторія, жіноча та дитяча консультація, вендиспансер, тубдиспансер, малярійна станція, дитячі ясла, молочна дитяча кухня і фельдшерські медпункти, два господарства, які давали додаткові продукти харчування хворим і дітям в мед установах.

В плані роботи Ніжинського міського відділу охорони здоров'я на листопад 1943 року була поставлена задача відкрити дитячі ясла до 1 грудня 1943 року. В 1946 році був виданий наказ повністю розгорнути мережу дитячих закладів, організувати шевство підприємств над дитячими закладами.[2, арк.76]

В Міській лікарні був проведений ремонт, але все ще була відсутня роздягальня, в очікувальні не було газет та брошур. [4, арк.1]

На 1944 рік в місті було 2 аптеки. Вони були в досить хорошому стані, але розміщувалися в невідповідному приміщенні. В доповідній записці було сказано, що в додаткових аптеках немає потреби. Не дивлячись на це у вересні 1944 було побудовано третю аптеку та медичний склад. Так по вул. Гоголівській було відкрито нову аптеку, асортимент товарів був різний від парфумерії – косметики до медичних інструментів та хімічних реактивів. В медичному технікумі готували кадри медичних працівників.

Підсумовуючи слід зазначити, що у післявоєнний період медична галузь міста переживала далеко не найкращі роки. Госпіталі перебували у занедбаному стані, відчувався брак кадрів. Але вже станом на 1950 рік робота медичної галузі значно покращилась, лікарні були добре оснащені. Проводилася робота з кадрами, яка була направлена на покращення медичного обслуговування. Активно відбудовувалися медичні установи, знищені німецькими військами.

Література

1. Відділ забезпечення збереженості документів Державного архіву Чернігівської області в м. Ніжині (далі ВЗЗДДАЧОН) ф. Р-5293,

- оп. 1., од. зб. 74. – Постановление о борьбе с эпидемиями. – 68 арк.
2. ВЗЗДДАЧОН, ф. Р-5293, оп. 1., од. зб. 277. – Переписка о борьбе с эпидемиями. – 185 арк.
 3. ВЗЗДДАЧОН, ф. Р-6800, оп. 1., од. зб. 17. – Статистические отчеты по медучереждениям. – 223 арк.
 4. ВЗЗДДАЧОН, ф. Р-6800, оп. 1., од. зб. 73 – Протокол заседаний противораковой комиссии за 1950 год. – 69 арк.
 5. ВЗЗДДАЧОН, ф. Р-6800, оп. 1., од. зб. 74. – Финансовый отчет за 1951 год. – 124 арк.